

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Preceptoriu[m] Domini Gotscalci Hollen de ordine Heremitarum sancti Augustini

Hollen, Godescalcus

Nurmberge, 1521

VD16 H 4471

Non mechaberis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30748

Preceptum Sextum

Escat amplius. Et inde non exeat amplius in secula seculorum. Atque verba finierat: et ecce vnanimiter in odiosam illam animam truerunt: eamque tam impetuose in illud tartarū iactando immiserunt: ac si celum et terra et omnes montes huius mundi inuicem quassarent. Capellanus autem supradictus hec omnia in somno videns et audiens timuit vehementer. Tunc princeps tenebrarū eū digito ostendens dixit. Videte ne clericus iste effugiat qui nos aspicit: qui semper maliciarū suarū copator: conscius et defensor erat. Ergo sicut fuit fautor: culpe sit particeps et vindicte. Ideo in illū puteum ad dominū suū demergat. Quo dicto cū demones eū capere vellent et fugere conaretur: repente a somno exiliēs euigilauit. Sicque ei equus territus tamdiu hinc inde saltabat trahens miserū hoīem: donec a sua iunctura ei brachiū penitus soluebat. Difficiliter tandē equū ascēdens. Magdeburgum venit: moxque dñm suum mortuum esse cognouit: et visionem visioni terroreque terrori: iudiciū iudicio cumulās: omnia que viderat et audierat narrauit. Qui ostēdens brachiū suū auulsum etiam vaticinauit argumentū veritatis. Quies autē hec audiētes timuerunt vehementer et cadauer illud ignobile ab vībe in palude iactauerunt. Quod bestie infernales cū plausibus et lusibus partim acceperunt et huc illucque trahendo moribus discerpserunt: et rurales iuxta hitates varijs iniurijs sepius affecerunt. Tandē inuito consilio glebā illam maledictā de palude trahentes combusserunt in puluere: et in albam fluuiū pertecerunt. Adira res tunc omnes pisces suū gurgite relinquētes oceanum adierunt: donec letantijs et orationibus et penitētijs placatus iam deus post decimū annū vix redierunt. Huius horrendi prodigij memoriā ingerit oculis nr̄is cruor Edonis ex ipsius decollatione effusus super pavementum marmoreum candidū positus. Qui tam visibiliter adheret: vt de essentia marmorum esse videat. Super locū autē illū vbi decollatio facta est: semper prosternunt tapecia et qui super electum. De deū iuxta morē canis: tolluntur et ibi ad os onem sternunt: vt videntes sibi caueant ne pereant sicut ille. Istud deberet

esse exemplū oīm malorū platorū vt audiētes cōtremiscant diuinam ultionem super malos prelatos seuerissimam.

Non mechaberis.

Septimo peccant contra illud preceptum. Ad mechaberis: qui deo simpliciter vouerunt: et a mundo se totaliter abdicauerunt: vt fratres monachi et moniales. Et si tales incidūt in viciū fornicationis grauius sacrilegium cōmittunt quā p̄cedentes et magis faciūt cōtra illud p̄ceptū. Et hoc p̄pter duplex votum quod deo vouerūt. Unū in receptione sacri ordinis: aliud autē in p̄fessione religiōis. Multa autē p̄ quā ostēdit magnitudo huius peccati. Primum quā Moyſes Gen. vi. narrat tanquā causam diluuii: cū cepissent hoīes multiplicari super terrā et filios p̄creassent. Videntes filii dei filias hoīm quā essent pulchre: acceperunt sibi vxores ex omnibus quās elegerāt. Per filios dei intelligunt illi qui descendunt de Seth quā a patre suo fuerūt instructi in cultu diuino. Per filias autē hoīm intelligunt mulieres descendentes de Cayn: quā erant curiose et dissolute et lubricę. Et de illis p̄cepit seth filiis suis quā nō cōtraherent m̄moniu cū eis. Sicut dñs p̄cepit filiis israel: vt nō cōtraherēt m̄moniu cū mulieribus chananeis. Et filii seth p̄cedēte tpe transgressi sunt h̄ p̄ceptū: p̄pter quod venit diluuiū. Si autē displicuit deo quod filii seth acceperūt filias cayn: quātū credēdū est displicere deo cū filii dei et religiōse p̄fone fornicant cū filiabus hoīs. Secūdo p̄ter grauitas huius peccati p̄pter scandalū: quā magis scādaltisant p̄p̄m peccatū religiōsorū quā aliorū. Contra quos dicit in euā. Math. xviii. Qui scandalisauerit vnū ex pusillis istis quā in me credūt et c. Jo. dicit. xvi. di. c. In scripturis. Quod peccatū religiōsorū p̄pter scādala sunt occultāda. Dubitat vtrū religiosus eodem genere peccati grauius peccet quā secularis. Videt Tho. in. ii. q. clxxxvi. arti. x. quod peccatū quod a religiosis cōmittit potest esse grauius peccatū seculariū eiusdem speciei tripl̄. Primum si sit contra votum religiōis: puta si religiosus fornicat vel furat: quā fornicatio facit cōtra votū cōtinētie: furatio cōtra votū paupertatis. Secūdo si ex p̄cepto peccet: quā hoc videt esse

magis ingratus diuisi beneficii in quibus est sublimatus ad statum perfectionis, sicut Apollonius ad Hebraeos, vi. quod fidelis grauiora supplicia meretur in hoc quod peccato filium dei conculcat per contemptum, unde dominus contra Hieremiam, xi. Quid est quod dilectus meus in domo mea scelera facit multa: Tertio peccatum religiosi potest esse grauius propter scandalum: quia ad vitam eius plures respiciunt. Si homo religiosus non ex contemptu vel ex infirmitate aliquod peccatum commiserit: quod non est contra votum sue perfectionis ab scandalo puta in occulto: leuius peccat eodem genere peccati quam secularis: quia peccatum eius si sit leue quasi absorbetur ex multis bonis operibus quae facit et si sit mortale peccatum facilius ab eo resurgit. Primo propter intentionem quam erectam habet ad deum: quod si ad horam intercipiat defacili ad pristina reparat. Iuuat etiam a sociis ad corrigendum, ut in Ecclesiastico, iiii. Si vnus cecit et cetera. Tertio est graue illud: quia peccatum carnis in religiosis est apostasia. Si enim quod habitum religionis deserit apostata iudicatur: cum castitas magis sit substantialis religioni quam habitus: quod castitatem deserit apostata est. Unde de tali vox est quod legitur Proverbia, vii. Homo apostata vir inutilis: quia quicquid facit in claustro non valet ei ad meritum vite eterne: et quod ad homines inutilis est cum sit hominibus in scandalum et derisionem. Sed non est scandalum si nunc religiosi sepius ruunt in vitam cum fornicationis propter frequentem mulierum conuersationem. Allegant enim per excusationem suorum errorum illud quod helyas mansit apud viduam in sarepta. Etiam apostoli mulieres comites secum circumducebant. Iste Ioannes inter dominum assumpsit christo delegante: et dominus mulieres secum duxit. Nam sequebantur eum et ministrabant ei de facultatibus suis, ut in Luca, vii. Cui etiam martha ministrabat. Et singulariter ad puteum locutus est cum muliere. Quare ergo non ipsi? Ad quod respondet Augustinus in libro de singularitate clericorum. Callidi argumentatores et iurisperiti in qua fallaces quidam volunt periclitari: ipsa iura transuertunt et inconuenientibus exemplis siles coniecturas obijciunt: quia per salomonem in ipsius legis sagacitate perducunt. Peccato inquit homo vitam per correctionem et sine voluntate sua inuenit conparationem. Solent autem quidam hoc contra eos fraudulenter obijcere. Primo quia faciunt argumentum a maiori affirmatiue: quod non valet. Si

cut enim non valeret hoc argumentum. Ille miles fortis subiit tale certamen et vicit. Ergo iste debilis potest hoc idem facere ut vincat. Ita non valet. Apostoli et prophetae cohabitauerunt cum mulieribus et euaserunt sine peccato: ergo et nos hoc idem facere possumus. Sequitur ibidem: Reuera homines qui comparant se sanctis per extremam conuersationem nisi per prophetas vel apostolos videatur equalis. hec Augustinus. Et loquitur ibi ironice: Scdo quia si in hoc imitandos dicunt sanctos et imitari volunt debet et in alijs operibus virtuosius imitari: quod tamen nolunt. Tertio quia non est eadem causa nobis quam fuit in sanctis. Dominus enim prouidens quod erant futuri heretici qui nuptias condennarent: noluit mulieres a se et ab apostolis elongare omnino: ne ex hoc errore iste confirmaretur. Quarto: quia illa familiaritas ex causa rationabili valde modica fuit. Nam si allocutus est dominus samaritanam hoc ad horam fuit quam docuit et recessit. Et post. Factum est inquit euangelista quod faciebat iter per castella et ciuitates: euangelizans regnum dei. et xii. cum illo: et mulieres quae erant curatae a spiritibus immundis et infirmitatibus. et maria mag. de qua elegerat. vii. demonia et cetera. Ecce causa rationabilis: cur sequebantur. Sic etiam heletas miseris a domino intrauit tabernaculum viduae ad magnalia facienda: ut famis tempore tam ipsi viduae quam pupillis subueniret. Sic etiam fuit de apostolis et alijs sanctis. Ergo non excusat eos allegatio illorum sanctorum: sed potius dominus fugere quod signat eorum habitus: quia portat cappam in dorso quod est in modum clypei: in signum quod ipsi debent pugnare contra mundum fugiendo non aggrediendo: quia aggrediendo in pugna carnali homo facilliter vicit. Cuius exemplum patet in vitaspas. vbi dicitur: quod diabolus volens quendam heremitam deicere: venit ad cellam eius circa noctem: rogans ut dimitteret eam: et illa nocte desereret apud eum. Quod cum annuisset post receptionem stetit cum eo iuxta ignem: postea inceperunt loqui de multis atque cepit ammirari barbam suam et tangere et iocari: tandem post huiusmodi multa quasi familiaris effecta puocauit eum ad turpem coniunctionem. Ad quod cum ille se pararet euauit subito de manibus suis. Et facta est vox in aere dei. Monache quod te extollebas usque ad celum quod cecidisti. Et id utile est bonorum virorum nullam familiaritatem habere

Preceptum Sextum

Ecū mulierib⁹. Quarto est gaudiū demonis ideo excellēter studet q̄ religiosi cadant in pctā carnis. Ec̄c. Genatio leonis onager i heremo. Leo est diabolus cui⁹ est venatio monachus i claustrō. Quē cum facit cadere in pctm̄ carnis mirabiliter gaudet & delectat. Cui⁹ exm̄ ptz in vitalpa. Cū qdā filius sacerdotis idolorū quada⁹ die vidisset patres suū in templo sacrificantē idolis vidit & sathan cū militiā ei⁹ astantem. Quēz cū singuli demōes adorassent cōtulerūt facta nequicie sue. Et vnus ait. Per. xxx. dies hoies vnus puincie ad bella instigauit: & plurimi occisi sunt. Ali⁹ dixit. Per. xx. dies in mari fui: & suscitauit tēpestatē & multi hoies submersi sunt in mari. Alius dixit p̄ xxx. dies se interfuisse nuptijs & spōsum & sponfam occidisse & multā sanguis effusionem pcurasse: hoc audito sathan oēs flagellari iussit. Tandem vnus ait. Per. xl. annos incitauit quēdam monachū in heremo ad peccandū: & vix illa nocte compulsi eum fornicari. Tūc surgēs osculat⁹ est eū: & imposuit ei coronā quā habebat dicēs euz qd maximū fecisse. Quō ei maxime placet luxuria religiosoz. ptz in. iij. dialo. de Andrea fundane ciuitatis ep̄o: q̄ cū vitā virtutibus plenā duceret & p̄tinentiā quādam montale quā p̄us secū habuerat noluit ab ep̄atus sui curia repellere: cert⁹ de sui & eius continentia. Sed hostis eius spēm cepit oculis ei⁹ imp̄mere aditū tentationis exquirens. Quada⁹ vero die iude⁹ de campania alio tēdens: cū esset nox nesciens quo declinaret iuxta appollinis tēplum se cōtulit. Nocte vero media dū p̄ timore vigilaret: vidit malignoz spiritū turbā in eccliam aduenire. Quorūz p̄nceps discutere cepit quid egissent. Et vnus ex illis asseruit q̄ in andree aim specie sc̄timonialis p̄ quādā tērationē carnis cōmouisset. Cū hō malignus spūs q̄ perat in h̄lāter audiret: adiunxit q̄ ad hoc deuenit tentatio: vt die preterito in terga eiusdē montalis seie alapā dedit. Tūc blande exhortat⁹ est eū vt p̄ficeret qd inceperat & singularē palmā teneret. Tūc iudeus accedēs ad ep̄m diligenter ab eo licet vellet celare rem extorsit. Quē ep̄s conuertit & baptisauit. Quinto hoc ptz q̄

legit de⁹ ista grauit̄ puniuisse pctā: q̄ facta sunt in claustris. Primuz claustrum in celo fuit in q̄ ipse deus abbas fuit. In q̄ illi peruersi monachi. s. demones absq̄ spe venie damnati sunt. Sc̄dm̄ fuit i terrestri padiso i q̄ q̄ iobediētes fuerāt v̄ padiso expulsi sūt & mortui cū tota posteritate damnati. Tertiu claustrū fuit i primo statu ecclie in quo petrus fuit abbas in q̄ q̄ pprietarij esse voluerūt: morte subitanea perierūt. Sexto ptz hoc: q̄ ē vita angelica. Imitari em̄ debēt angelos in puritate. Ergo claustralis angel⁹ ē si bon⁹ ē: v̄ si mal⁹ ē diabolus est. Tales claustrales sunt demones incubi. Hiero. P̄ofessi ch̄ristiane religionis militiam mediū sunt inter angelos & demones aut em̄ angelis erunt eq̄les aut demonib⁹ nō impares. Igit̄ in claustralib⁹ videt̄ hoc maximū pctm̄ esse & indecens: q̄a spiritalissimū debēt eē: & hoc pctm̄ p̄ ceteris carnalibus reddit. Efficit em̄ hoc pctō homo tot⁹ caro. Nā macula i oculo est intolerabilis q̄ parū grauaret in alio mēbro. Sed viri cōtēplatiui sunt oculi. Ideo dicit Aug. & ponunt ei⁹ verba. iij. q. vij. c. q̄stulbet i fine. Nō vidi inquit peiores q̄ q̄ in monasterijs defecerūt: nec meliores si profecerunt.

Non mechaberis.

Otauo peccant contra illud p̄ceptū. Nō mechaberis: qui fornicant cum monialibus: & etiam ipse moniales: qd̄ est adeo graue q̄ nō solū ē fornicatio im̄mo & adulteriū: q̄a ibi fit accessus ad sponfam ch̄ri: & est valde graue gen⁹ adulterij si attēdam⁹ cui despōsata est: q̄a altissimo. Quāto em̄ nobilio: cui despōsata est: tāto maior ē cōtumelia. Ipi em̄ ē despōsata cui angeli fuisit. Attēdere etiā debet q̄ eā sollicitat q̄ est spōsa dei sui & dñi sui & creatoris re⁹. Et tales vident̄ excōicati. vt ptz. xvij. q. i. c. si qua. vbi dicit Grego. Qui cum huiusmodi seis in aliq̄ fuerit iniquitate reptus cōsione priuet si laic⁹ est: si hō clericus est a suo quoq̄ remotus officio pro suis cōtinuelugendis excessib⁹ in monasteriū detrudatur. Idē dr. c. eos. ibidē. & si quis cum h̄mōi m̄fimonii cōtraxerit: ipso facto est excōicatus. vtz in. c. eos. in cle. de affini. & cōsan. Ad hoc precauēdum precipit̄ extra de vi.